

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyiltér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.”

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.” címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Husvételi bizonyosságok.

Megfeszítették, de feltámadott.

Hiába sürgölődtek körül a mord arcu jellemtelének, mert ott busongott két köztiszteletben álló férfi is: Arimáthiai József és Nikodémus. Egy kissé habozva találgatták a közvélemény áthatatlan fordulatait s nem mertek nyílt szint vallva, melléje állani. Azonban mindketten zordnak és kietlennek találták az életet, szánandónak az embert. Áhítottak új és örök életet élni, magasságokba repülni mint egy gyémánt tollu fénix madár, de nem mertek a közvélemény szimpla színvonalával szembe kerülni. Olyanok voltak, mint Heine románcában a néma szerelem elsovadó férfi-vágyai, amik felett elrohant a csillagkoronás élet s nem maradt egyéb a lobogva szeretett ideálból számukra, csak egy fehér arcu halott kedves. Ezek az örökké temető bártortalanok, kik mindig a kripták felé fordulnak s nem láthatják meg sohasem az eget s a fénylő csillagokat, s nem veszik észre az élet husvétli csodáit.

Már pedig a husvétli csoda: maga az élet. Hitreszomjas lelkek eltemethették a Názáretit, de nem jelent meg nekik a feltámadott, mert nem tudtak rajongók lenni. Ha azok lettek volna, el se temették volna, mert a hit nem engedte volna fehér gyolcsokba göngyölni és bebalzsamozni a halhatatlan igazságot. Hisz az igazság nem a kriptába való! Tátongó sziklaüreg csak ideig-óráig lehet nyugóhelye az Igazságnak, mert Nagypéntek csak egy homályos pitvar, honnan a felébredés gyönyörű husvétjába nyílik az ajtó. Lassan és nehezen fordul a závár, sokszor dermesztően csikorognak a sarkok, de aki zörgeti hitével a diadalmas élet kapuját, annak megnyílik az élet maga még a passzió után is.

Nincs kiben higyjünk! Az igazságnak itt csak Kajafásai, vagy temető Arimáthiai férfiai vannak. Az egyik kórusban ordítja felénk a feszítsd meg-et, a másik meg nem tud rajongva szeretni s mellénk állani, akik hordozzuk az igazság keresztjét.

Pártok kritikája, okoskodása s a nemzeti presztizs és tekintély sovén filozófiája, nem engedik meg a jóakarúakat sem nyíltan igazságaink mellé állani.

Ennélfogva csak a magunk igazában hihetünk rajongóan, áldozatosan, mint a husvétli történet hívő asszonyai, kik csak Benne látták, találták meg életük egyetlen igazságát, az örök életét a szeretetnek s ezért valósággal beleikta-

tódtak az Ő életébe. Ha mi is beleiktatódunk igazságunk örökéletébe s ha mi is rajongva hisszük, hogy végre is győznie kell az Isten igazságának, s dicsőségének akadálytalanul érvényesülnie kell, akkor nem ülünk ködfátyolos szemmel a művészen kivájt triánoni kriptá mellett, hanem úgy tekintünk e sirboltra is, mint egy bölcsőre, hol új világ szendereg, hol az igazi világ várja a husvét vasárnapját: az életet!

Mert az igazság mindig és örökké az: hogy az élet feltámadott!

A mi kisebbségi eltemetett jogaink is fel fognak támadni. Csak várunk kell! De rajongva, hittel várni! Aki virraszt, az meglátja a hajnalt!

Nincs kétség abban, hogy mi is meglátjuk a hajnalt, mikor szabadok leszünk és amikor nem leszünk lenézett s jogfosztott polgárai hazánknak, hanem olyan boldog, örömmel hallelujázó gyermekei a jogrendnek, az igazságnak, szeretetnek, mint azok a hívő asszonyok, kiknek az üres sirnál az angyal szólt: „mit kerestek holtak között az élőt; nincsen itt, mert feltámadott!” A hit világában Nagypéntekre mindig Husvét következik.

Tegyetek hát bizonyosságot rajongó hitetekkel, szerelmeitekkel a husvétli igazság felől!
G. F.

Passio.

Golgota hegyén, a pusztá, kopár kőrakások között, három kereszt állott. Három, komor kereszt, melyeknek kinyújtott karjai a világot látszanak átfogni, nagy, örök ölelésben. Nehéz esőfellegek sötét kárpitja surolja a keresztetek fejét s velőtfagyasztó üvöltéssel, szélvihar kergeti maga előtt a messze puszták szemvakító homokját. Ezer évek titkai félelmes dübörgéssel rázzák meg a föld hátát s az ég és a föld pokoli khaosztól kísérve, a legszentebb ember, a földi vétkek két kárhóztja között, haláltusáját vivja. Az ég és a föld rettenetes szellemei, az emberi bűnök legnagyobbjával, Gulgota hegyének elátkozott pusztaságán, diadalmi táncot járnak s a kínos halál rettenetes fájdalmi között, megszületett a legszentebb martir, hogy megváltsa halálával azokat, kik életét vették Gulgota hegyén.

És Gulgota hegyének története azóta él és soha többé meg nem hal. Isten fiának vértanusága és halála óta, könnyebben türik a szenvedést és nyugodtabban várják a halált, kik ismerik a szörnyű hegy évezredes tragédiáját. — Azóta martirok teremtek és szentek tá-

madtak a bűnös emberek közül. Azóta eszmék születtek és győztek, melyek áthatották az egész világot. Azóta vannak keresztre feszítettek és keresztre feszítők, vannak végtelen bűnök és emberfeletti megbocsátások. Azóta van gyűlölet, mely ki nem alvó lánggal ég és szeretet, mely elkísér a Gulgota hegyéig. Vaksággal megverve és látással megáldva, küzd azóta a jó a rosszal, a tiszta a szennnyel.

És majd kétezer év telt el azóta. Megszámlálhatatlan milliói az embereknek születtek és haltak meg Gulgota hegyének árnyékában. Megszámlálhatatlan milliók haltak meg a Gulgota hegy szent halottjának halálával s éltek annak életével. Megszámlálhatatlan kin, könny és szenvedés próbálta megváltani a bűntől, szennnyől a világot, de úgy érezzük ma, hogy hiába volt minden. Messze jutottunk Gulgota glóriás tragédiájától; már csak ködös messzeségből látjuk, már csak az eszünk tudja, hogy volt, de szívünkben, lelkünkben csak visszacseng néha, ha megmozdul a föld és zeng az ég.

Golgota hegyének ünnepén, emberek, lássuk meg végre egymás hátán a keresztet, melyet viselünk dacos lélekkel, lázadó szívvel. Lássuk meg végre egymás keresztjét, hogy ujjongó lélekkel, mámoros szívvel, megtalálhassuk végre a közös utat Gulgota hegyére, mely felvisz a kereszthez, hogy annak lábánál leborulva, Isten fia, szennnyől és bűntől megtisztult lelkünkre hullathassa vérét, melyet kiontott miértünk, mikor zengett az ég, dübörgött a föld és vad táncot járt az emberi bűn Gulgota hegyén.
—b—

A városházáról.

Lapunk multheti számában közöltük a múlt hónap 30-ára összehívott városi tanácsülés tárgysorozatát, ezuttal beszámolunk annak lefolyásáról a következőkben.

A tagok majdnem teljes számban jelentek meg, az elnöki széket Vulpe Tivadar helyettes polgármester foglalta el, a jegyzői tisztet pedig dr. Muntean Emil, mint a helyettes polgármester által kinevezett főjegyző töltötte be.

A h. polgármester üdvözölve a megjelent tanácsstagokat, felolvosta Vulcu János polgármester táviratát, melyben közli, hogy akadályozva van a megjelenésben s kéri a h. polgármestert, hogy a mai ülést vezesse. Erre elöadja az elnök, hogy amióta állását elfoglalta, miképpen igyekezett feladatának megfelelni, mely sürgős ügyek tették szükségessé a mai tanácsülés összehívását és kéri a tanácsstagokat buzgó együttműködésre,

Az elnöki megnyitó után nyomban felszólt Branga Miklós tanácsstag, azt mondván, hogy a törvény rendelkezése szerint a tanácsülési meghívók a gyűlés határnapja előtt, teljes három nappal a tagoknak kézbeadandók, mégis ő azt csak a megelőző napon, tehát szabálytalanul kapta kézhez, ezért kifogást tesz a gyűlés megtartása ellen. Az elnök ki-magyarázása után a többség a kifogást elvetette, a felszóló azonban nagyobb ágyut vonultatott fel a következő észrevételével. Mikor Vulcu János a polgármesteri széklet elfoglalta, országgyűlési képviselő volt, tudomása szerint az ma is, ennél fogva a törvény rendelkezése szerint a polgármesteri állást el nem foglalhatta s ha tette, cselekedete törvénytelen. Ha pedig a polgármester hivatalbalelépése törvénytelen és ennél fogva érvénytelen minden ténykedése és intézkedése, amit mint polgármester végez. Ilyen cselekedete teljhatalmu helyettesének kijelölése a Vulpe Tivadar személyében. Mivel pedig a h. polgármester törvénybe ütköző módon jutott tisztéhez és foglalta el hivatalát, törvénytelenek és érvénytelenek összes e minőségben foganatosított intézkedései, ezek között a mai gyűlés összehívása is, amely épp ezért törvényesen és érvényesen nem határozhat. Ezeknél fogva kéri a tanácsstagokat, hogy eloszolva várják meg, míg a tanács törvényes formák betartásával kezdheti meg működését.

Vulpe Tivadar ellene veti Brangának, hogy Vulcu lemondott a polgármesteri állásról, de a lemondás elfogadásáról még értesítés nem jött, ő tehát még mindig jogosan működik polgármesteri minőségben, kéri tehát a tanácsstagokat tárgyalják le a programot, amelynek elintézése nélkül a város nagyon kinos helyzetbe kerül az érdei munkásokkal szemben, nem fizethetvén megszolgált munkabéruket.

Moța János kívánatosnak tartja, hogy a gyűlés törvényessége felől kérdezzék meg a prefektust, azonban a sürgős teendőkre tekintettel a gyűlés megtartását pártolja. Martin Dömötör nem bizott abban, hogy a prefektus eléggé kompetens volna a törvénybe ütköző dolgok végérvényesen jogosnak nyilvánítani, azonban a gyűlés többsége más véleményen volt és kimondotta, hogy a tárgyalásba belemegy.

Következett az elnök bejelentése arról, hogy Vlad Simon választott tanácsstag a városról elköltözött, minél fogva megürült helyére már a mai gyűlésre meghívta Herța János póttagot. (Herța mint köztudomású, a helybeli szociáldemokrata pártszervezetnek vezéregyénisége, csakugyan jelen is volt az ülésen és szilárdul kitartott azok mellett akik a gyűlés törvényességét nem vonták kétségbe.) Jelen-tette továbbá az elnök, hogy Herlea Sándor akit a mezőgazdasági kamara küldött ki a tanácsba, városi tisztviselői állása a tanácsstagsággal összeférhetetlen lévén, ez utóbbiról lemondott. Felhívják a kamarát más tag kiküldésére.

Következett az erdőgazdasági munkálatok költségeiről való gondoskodás. 2499 öl havasi tűzifa van kitermelve s ennek usztatása is folyamatban van. Emellett más érdei munkálatok is sürgetik a költségekről való gondoskodást. A fedezendő szükség mintegy 300.000 leut tesz. Az állandó választmány javasolja, hogy a tanács engedélyezzen egy pénzintézetnél folyó számla hitelt, hogy a munkások azonnal fizethetők legyenek. Miután hat tanácsstag kinyilvánította, hogy a gyűlést törvénytelennek tartva a vitától és szavazástól távol tartja magát, a tanács és a többi nyolc tag szavazatával az állandó választmány indítványát határozottá emelte.

Következett volna a város költségvetésének tárgyalása, ezt azonban a gyűlés más alkalomra halasztotta, kimondván, hogy a polgármester a költségvetést néhány példányban sokszorosítva az érdeklődő tagok rendelkezésére fogja bocsátani, hogy annak szövevényében való tájékozódás után az egész fontos ügyet alaposan meglehessen tárgyalni.

Az elnök ezután bejelentve, hogy a törvényben előírt módon előterjesztett indítványok nincsenek, az ülést berekesztette.

A magyar nép husvétja.

A mi eleink már az őshazában megünnepelték a husvétot, igaz, hogy nem Jézus feltámadásának emlékére, hanem a diadalmasan újjáéledő természetnek a téli halálból való feltámadására. Ez volt a „tavasz ünnepe“, amelyik a maga vigasságaival és felemelő áhítatával beleolvadt a keresztyén husvétba. A keresztyénné lett magyarság az új vallás szerint imádkozott ugyan templomaiban, de otthon még mostanig is megmaradt az ünneplés szokásaiban: régi pogány magyarnak. Igaz, hogy a régi pogány elemek ma meglevő szokásai-ból, nehéz az ősmagyar husvétit ünnepet a maga mivoltában rekonstruálnunk, de azért egyes fázisait a „tavasz ünnepének“ mégis szemléltethetjük.

Mindenek előtt a barka-szentelés: őspogány mithológiánk maradványa. Vannak magyar vidékek, hol a virágvasárnapot megelőző barkaszedés: valóságos gyermek ünnep. A szentelt barkához fűződő babonás gyógyító-erő hite: pogány örökségünk. Sokan ma is templomba lépés előtt lenyelnek egy-egy barka szemet, óvszerűl a torokfájás ellen. Dörgés alkalmával ma is sokan dobnak a tűzbe barkaágat, hogy a villam ne üssön a házba.

A nagypénteknek is egész sereg pogánykori babonája él népünkben. Pl. nagypénteken Magyarbükksőn kora reggel, napkölte előtt a gunárral, kakással paprikát vagy szemesborsót nyeletnek, hogy a szárnyas népség szaporodjék. Nem szabad ruhát szárítani nagypénteken, mert akik ruhát szárítanak: bőrt is fognak szárítani ez évben t. i. kárt vallanak a szarvasmarhákban. Ha nagypénteken reggel pálinkát iszik a felső marosvidéki magyar ember, azt tartja, hogy nyáron ha valahol alszik is, a kigyó nem mászik a szájába. A pogány vitziszteletnek igen figyelemre méltó maradványa a Szeged vidékén divó népszokás, ahol is a leányok nagypénteken egy tűzfa alá mennek, ott mosakodnak és fésülködnek, mert akkor szép hajuk lesz. Szeplő ellen Csikban igen ajánlatos nagycsütörtökön mikor elhallgatnak s nagyszombaton estefelé, mikor újra megszólalnak a harangok, hidegvízben megmosakodni.

Nagyon ősi és pogány mithikus jelenséggű a husvétit piros tojás. Csaknem minden ókori népnél előfordul egy-egy tojás pogány legenda, de az eredete a piros tojásnak mégis egész bizonyosan turáni. Őseink Nagy Turánországból hozták magukkal a tavaszi ünnep tojás „írását“. A székelyföldön valóságos híres író asszonyok voltak még nemrégiben is, akik különös pogánykori rovásjegyekkel, rajzokkal rótták tele a husvétit piros tojásokat. Kár, hogy pl. a híres zágoni írott tojásokat nem őrizte meg valamelyik muzeumunk. Őseink nem festékekkel festették a piros tojásokat, hanem szent növényüknek: a veres hagymának héjával. Ezeket a titkos erőket őrző és emanáló tojásokat eltették (s elteszik még ma is az almáriura pl.) mert a pogánykori hiedelem szerint sok mindenre

jók. Pl. én láttam Magyar-Décsén, hogy tűzveszkor a lángba dobott egy öreg asszony hét színes tojást, a lángok csillapítása és a szél megfordítása végett. Erdővidéken azokba a fába rejtik — amint magam hallottam egy hérmányi embertől, — amelyekbe a méhkasokat elhelyezték, hogy a rajzás annál jobban sikerüljön. Ősrégi vonatkozású gyermekjáték a piros tojásokkal való „coknyázás“ vagy amint Ördöngös-füzeses hallottam: a „csokotálás.“ Ennek a játéknak, mely abból áll, hogy két gyermek a tojásokat hegyével egymáshoz üti s a betört tojás a győző lesz, olyan nagy jelentősége volt hajdan, hogy országosan külön napot neveztek el róla, a husvét másodnapját. Annyira ismert idő volt a „tojás ütésének napja,“ hogy régi írások és oklevelek is utánna vannak keltezve. Hunyad megyében is talált ilyen oklevelet Solyom Fekete Ferenc, de ennek a dátálásnak pogány mithológiai jelentőségét ő még nem ismerte fel.

A himes tojás nagy szerepet játszik az öntözésnél is, mikor a legény kapja jutalmul. Az ősi pogány gyakorlathoz a legközelebb állhat e tekintetben a Nyárad mentén fenn-tartott ama szép népszokás, hogy minden valamire való leánynak a választottja szívbéli kötelességének tartja, husvét viradóra kedvesének kapujára, kutágására, vagy háza fedelére, (zsuppal volt az régen fedve) szép fenyőágot tenni, szép himes tojásokkal feldíszítve. A leányt ez a fenyőág egész esztendőre boldoggá teszi. Nagyon éhletellen, málé-száju leány az, akinek husvétra nem tesznek fenyőágot a kapujára, az ilyen nem is megyen férjhez, bármennyire is legyen zsufolva parafernumos ládája.

Azokat a házakat Bekecs alján, hol fenyőág van, a legények husvét másodnapján kora reggel rendre veszik. Ez a „hajnalozás“ mikor is muzsika szóval bemennek s a leányt ki ilyenkor már az udvaron várakozik, megöntözik. Bizony a hajadont kiméletlenül az itató vályuba fektetik s vederral öntik reá a vizet. Mikor a hajnalozókat aztán behívják a a belső házba, megtraktálják őket, a „vőfélyek“ szépen betanult ünnepi köszöntőt mondanak s áldást kérnek a házra és lakóira. Bocsánatot is kérnek, hogy a „ház virágszállat,“ — hogy el ne hervadjon — megöntözték.

Gergely Adorján.

Meglötte magát a rendőrségen rendőrfegyverrel egy züllött fiatalember Sikkasztás és betörés után a halálba menekült a törvény elől.

Farkas Mihály vajdahunyadi 26 éves kovács-segéd, volt román finánc alkalmazott, már régóta a züllés lejtőjén haladt lefelé dor-bézoló életmódja és iszákossága következtében az erkölcsi halál szakadékaiba, hogy végül, saját magától megundorodva, a fizikai halált is saját kezével kényszerítse ki magának. A financia szétbomlása után sikkasztásért kerül a börtönbe s hiábavaló volt szegény édes anyjának, — ki mosásból tengette életét, — rimánkodó kérése, a züllésnek indult fiu csak nem tudott megjavulni a börtön után sem. Azonban a legutóbbi bűn-üzésen rajta vesztett.

E hó 27-én ugyanis Szászvárosra kellett átjönnie Hunyadról katonai ügyben a hadkiegészítőhöz. A késő esti órákban betörés és lopásra szánta el magát. Rövid terepszemle után, a Főtéren lakó Liebermann-féle házba húzódott, hol a sötétség leple alatt, míg a szoinszédos szobában a háziak beszélgettek,

11000 leu értékű ruhát és fehérneműt lopott össze, oly ügyesen, hogy teljesen észrevétlenül surranhatott ki a népes korzóra, majd a Sétátér-utcára, hogy a szerzemény értékesítéséhez lásson. Egy pár próbálgatás után Lupán János vendéglőst kereste fel a prédával, de Lupán azonnal észrevette, hogy az olcsó ruhaárus nem lehet más, csak egy notórius betörő. Valamilyen ürüggyel kifelé indult, hogy a rendőrséget értesítse a gyanus alakról, de bizony az is ösztönszerű szimattal megérezte, hogy hurokra kerül, ha csak nem menekül a biztos csapdából. Egy pillanat alatt lecsapta a lopott ruhaneműket a vendéglő asztalára s otthagya a könnyen szerzett trófeumokat, eszeveszett futásnak indult. Lupán János a menekülő után vetette magát s sikerült a kaszárnya háta mellett az istállóban alkalmazott katonák segítségével lefűlelni a menekülőt. A szerencsétlen fiatal ember azonban innen is menekülni próbált, hasztalan, mert a katonák vasvillával egy néhány tompa ütés után lefoghatták az összeroskadó megtévelyedetett.

Igy került a rendőrség kezére, hol a villától származó súlyos ütések következtében 2 napon át betegen feküdt. Kihallgatás után, 29-én kellett volna a dévai ügyészséghez átszállítani, de erre sor nem kerülhetett, mert egy rendőr vigyázatlansága következtében egy rendőrségi revolverhez jutott s azzal hasba lötte magát, a rendőrségi szobában. Azonnal a Sváby-féle szanatóriumba szállították, hol súlyos operációt hajtottak végre rajta. Életét a legmondosabb ápolás mellett sem lehetett megmenteni, mert hashártya gyulladás következtében pár napi szenvedés után meghalt. A járványkórházból temették el a ref. temetőbe e hó 3-án. Özvegy édesanyjának egyetlen fia volt a szerencsétlen.

HIREK.

Láttatok

a piaci öreg gesztenyefákat? Oly furán néznek ki. Eton frizurát kaptak. Öreg házak előtt, öreg gesztenyék s tisztességes koronájuk tövig lenyírbálva. Ugy néznek ki, mint öreg-öreg asszonyok kurta szoknyában, fiusra nyírva. A modernizálást a fákön kezdte meg az új városi tanács ahelyett, hogy inkább, többek közt, mondjuk a kövezetet cserélte volna ki s ahelyett, hogy megszüntesse a port és a sarat, elvette tőlünk az árnyékot. Ezzel szemben azonban kilátást adott. Most akármelyik piaci ablakból látni lehet Nica nénit, az almát áruló kofát és a hosszú szőke bajszu Nikulae bácsit, a péket, amint vevők hiányában megtárgyalják a magas politikát. Néha elvéve egy farkaskutya csorda is feltűnik a láthatáron, amint így tavasz táján szerelmes szívvvel egy-egy rátartibb farkasnéit követnek kitartással és veszett féltékenységgel. A verebek határozottan megharagudtak a tanácsra s kivonultak a parlamentből, el a koronátlan fákról. Ki tudja, hol fognak a nyáron keresztül csicseregni. Ismerve csacska természetüket, biztosan máshová fognak parlamentet összehívni, mert valahol csak meg kell tárgyalják a rajtuk esett nagy sérelmet, hogy a városi tanács ennyire nem vette figyelembe konszolidációs munkájukat, melyet a piacon végeztek, összeszedve a sok elhullajtott szemetet. Szegény, öreg gesztenyefák! Megkopsztott fejük az idén nem öltözik virágdiszbe. Egy, két félenken meghuzódó friss hajtás, mely öreg bőrkön keresztül is kitör majd, fogja csak jelezni,

hogy még van bennük élet. Még jó, hogy öreg törzsüket meghagyták kegyelemből emlékeztetőknél s mint élénk forgalmi akadályt ki nem forgatták őket gyökerestől a földből. De ennek is el fog jönni az ideje, mert ha az új tanács minden ujitást így és ily kevés akadállyal visz keresztül, ma holnap oly modernnek leszünk, hogy tanulni ide fognak csődülni a városok polgármesterei, különösen tavaszkor fanyesés idején.

—b—

— **Ünnepi istentisztelet sorrendje a róm. kath. templomban.** Április 7-én fel-támadási ünnepély a katona-zenekar részvételével, d. u. 5 órakor lesz megtartva. Ünnep első napján d. e. 10 órakor magyar-német szentbeszéd és ünnepi nagy mise. Másod napján 10 órakor szentbeszéd és mise. A tervbe vett zenés-mise a katonai zenekar távolléte miatt, pünkösdre lett elhalasztva.

— **Dalünnepély.** Husvét első napján este a Transsylvania színháztermében megtartandó hangverseny műsora a következő: 1. „Dal-ünnepe.“ (Erdélyi—Thern) Éneklí a szászvárosi ref. vegyeskar. 2. „A tanu.“ (Váradí A.) Szavalja: Ercse Miklós. 3. „Néped hü pásztora.“ (Kovács—Kecskeméthy) Éneklí a dévai ref. vegyeskar. 4. „A második asszony.“ (Györy V.) Szavalja: Debreczeny Mici. 5. „Áldás.“ (Réfy G.) Éneklí a dévai ref. férfikar. 6. Tánc-szóló. Táncolja Orbán Icuka, zongorán kíséri dr. Martonossy Györgyné. 7. „Mezőre jertek.“ (Mihályi—Deák) Éneklí a dévai ref. vegyeskar. 8. „Az estharangok.“ (Szász—Borsay) Éneklí a szászvárosi ref. vegyeskar. 9. „Néma harang az őrtoronyban.“ (Szombati-Szabó I.) Szavalja: Gönczy Pál. 10. „Tengeri hántás.“ (Réfy—Arany) Előadják a dévai ref. dalkar tagjai. 11. „Régi nóta.“ (Lányi) Éneklí a dévai ref. férfikat.

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy esedékessé vált előfizetési díjaikat a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére postafordultával beküldeni sziveskedjenek. Tisztelettel: a KIADÓHIVATAL.

— **Hír a postatakarék betétekről.** Közel kilenc éve annak, hogy a volt magyar postatakarékpenztár betéteseiktől bekérték a betétkönyvecskéket, de betéteket minden sürgetés ellenére mindeddig nem fizették vissza. Közben különböző nyilatkozatot is kértek a betétesektől, hogy megbizzák a román postavezérgazgatóságot követeléseiknek a magyar kincstárral szemben való képviselével ennek ellenére azonban a betétek kifizetése nem történt meg. Most azt jelentik Bukarestből, hogy a könyvecskékre és csekkfolyószámlára elhelyezett betétek felülvizsgálása befejeződött és két-három hónapon belül sor kerül a betétek kifizetésére. A kifizetésnél fel kell majd mutatni a könyvecské beszolgáltatását igazoló postahivatali elismervényt.

— **Erdély méhállományának 50 százaléka elpusztult a télen.** A hosszantartó abnormális télfolyamán Erdélyben a méhállomány 50 százaléka elpusztult. Az elhullás legnagyobb részt március hó folyamán történt és a pusztulás főoka az éhség. Az Erdélyrészi Méhész Egyesület a további pusztulások megakadályozása céljából adómentes cukor engedélyezését kérte a kormánytól.

— **Drágul a bőr.** A világpiacon az utóbbi időben nagy kereslet mutatkozott mind a nyers, mind a kidolgozott bőrok iránt. Ennek okát abban sejtik, hogy a világ legnagyobb államában Kinában, ahol eddig gyékény, vagy kéreg papucsban jártak, legújában divatba jött a bőrcipő viselet s így a 450 milliós lakosu állam új szokásai nagyban hozzájárulnak egy fontos közszükségleti cikk drágításához.

— **Amerika és a kisebbségek.** New-yorki jelentések szerint Berger laburypárti képviselő az Egyesült-Államok képviselőházában a diplomáciai viszony megszakítását javasolta azon államokkal szemben, amelyek a kisebbségi egyházak ellen folytatnak egyházpolitikát és békeszerződéses kötelezettségeiket nem tartják be.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő bármely csütörtök, péntek, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután van nyitva. Gőzfürdő hölgyeknek április hó 26-án csütörtökön délután.

Mi a rádió?

Irta: *Vértes Vilmos* mérnök.
(Folytatás.)

Láttuk, hogy a rádió-távíró zene és beszéd elektromos hullámok segítségével lesz továbbítva, melyeknek kisugárzása a leadó állomások útján történik. Az elektromos gépek vagy lámpás leadók által létesített nagy váltakozású elektromos hullámokat az antenna továbbítja a térbe. A rádióhullámokat a víz-hullámokkal szokták összehasonlítani. Helyesebb azonban a hanghullámokkal való összehasonlításuk. Mert amíg a víz hullámai csak a felszínen terjednek, addig a hanghullámok — épp úgy mint a rádióhullámok — egy pontból kiindulva minden irányba tovább haladnak. Míg azonban a hanghullámok csak rövid távolságokra terjednek, addig a rádióhullámok a technika mai állása mellett a fél földkerület: 20.000 kilométerét átfutják. A hanghullámok a levegőben terjednek, míg a rádióhullámok egy oly anyagban, melyet régebben „éter“-nek neveztek. Azért mondom „régebben“, mert az új relativitás elmélet hívei ezt az elnevezést elejtették és azóta tudományos körben, — hogy így mondjam — nem divat az éther szó használata. Nevezzük ahogyan akarjuk, tény, hogy ez az anyag sokkal rugalmasabb és mozgékonyabb, mint a levegő. A hanghullámok 300 métert tesznek meg másodpercenként, a rádióhullámok ezzel szemben 300 millió métert, tehát egy milliószor nagyobb sebességgel haladnak mint a hang. Miután a föld félkörülete 20 millió méter, egy rádióhullám a föld egyik sarkától a szemben levő másik sarkáig 1/15-öd másodperc alatt jut el, vagyis egy pillanatfelvétél ideje alatt. Gyakorlatilag mondhatjuk tehát, hogy szinte abban a pillanatban hallunk minden hangot, mikor azt a leadó állomáson leadják.

Mi a hullámhossz?

A hullámhossz fogalma sok félreértésre ad alkalmat. Sokan azt hiszik, hogy a hullámhossz az illető állomás ható távolságát jelenti. Ez természetesen nagy tévedés. Egy hullámhossz egy hullámhegy és egy hullámvölgynek — vagyis egy teljes hullámnak a hossza. — Minden leadóállomásnak van egy kijelölt hullámhossza, ami azért szükséges, hogy az egyes állomások leadásai egymást ne zavarják.

Erőteljes, határos hullámzást csakis úgy tudunk létesíteni, ha leadó állomás áramkörébe kondenzátort és egy önindukciós teker-

cset iktatunk, mely elrendezésnek neve: zárt rezgőkör. Ilyen zárt rezgőkörből áll a leadó és egy, vagy több rezgőkörből áll a felvevő is. A zárt rezgőkör bármely részének — tehát akár a kondenzátornak, akár az önindukciós tekercsnek megváltoztatásával megváltozik az adó- vagy a vevőkör hullámhossza. Így módunkban áll az adó állomást egy bizonyos hullámhosszra beállítani, viszont a vevőkészülékünket a kondenzátor vagy indukciós tekercs változtatásával bármily hullámhosszra beállíthatjuk.

Hogyan történik a leadás?

Hogyan történik a leadás, hogyan történik a vétel?

A leadás mikrofon útján történik. A mikrofon egy olyan készülék, melynek rezgő felülete: membránja a rezgés folytán a mikrofon ellenállását és ezzel a mikrofon körében keringő áram erősségét változtatja. Így a hanghullámok elektromos hullámokká lesznek átalakítva. Ez a mikrofon áram hat az antenna nagy váltakozású áramára, és így a kisugárzott energiát a hangok ritmusainak megfelelően módosítja.

Ezek a módosított hullámok jutnak el a leadó antenna útján a felvevő antennába.

A vétel folyamata.

Mi az „Antenna“?

Az antenna nem egyéb, mint egy magasba nyúló rezgő kör. Az antennát egy nagy kondenzátornak tekinthetjük, melynek egyik fegyverzete az antenna vezeték, másik a föld és a szigetelő réteg: a dielektrium a közöttük levő levegő. Az antennának mint rezgő körnek saját kapacitását és önindukcióját az antenna hossza és a földtől való magassága határozza meg. Ezek egy bizonyos antennánál fix értékek és nem változtathatók. Viszont a felvevő rezgőkör az érkező rezgésekre csak úgy reagál, ha egymással összhangban: rezonanciában vannak. Másszóval a felvevő készülék rezgőkörét be kell állítani az érkező hullámhosszra.

Hogyan történik ez a beállítás?

Láttuk, hogy a hullámhosszat 2 tényező befolyásolja: az indukció és a kapacitás. — A hullámhossz beállítása tehát a felvevő rezgőkör indukciójának, vagy kapacitásának megváltoztatásával történik.

Hogy ezt gyakorlatilag keresztül vihessük, az antenna és föld közé egy változtatható indukciót, vagy változtatható kapacitást kell iktatnunk. Az indukció változtatását variometer tekercsekkel érhetjük el, melyek egymáshoz képest elforgatható 2 tekercsből állanak. A hangolásnak ez a módja ritkább és rendszerint csak a detektoros készülékeknél alkalmazható.

Gyakoribb a kapacitás változtatásával való hangolás, ami forgó kondenzátorokkal történik. A forgó kondenzátor 2 fémlap csoportból áll, amelyek közül az egyik lemezcsoport fix a másiknak a lapjai a fix lapok között elforognak olyan módon, hogy egymással nem érintkeznek. Tehát egy forgó és egy álló lap követi egymást felváltva, a lapok között rendszerint levegő a dielektrikum: a szigetelő réteg.

A lemezek alakja eleinte kör volt, azonban az utóbbi években sok változáson ment keresztül. Olyan lapot igyekeztek szerkeszteni, amely lehetővé teszi az állomások egyenletes elosztását a forgatótárcsa egész területén. A körlapos kondenzátorokat követték a vesealakúak, ezeket viszont az egyenes vonalú kondenzátor lapok.

(Folyt. köv.)

Cenzurat: de pretorul Dămian.

Rádió párbeszéd.

Ott: Halloh-halloh, hier Rádió Wien.

Itt: Áá — kezitcsokolom szép asszony, aici rádió Orăștie.

Ott: Na wasz krcz? (Nun vas gib'ts?)

Itt: Hát meg vagmunk, megvagyunk, sén lángszám.

Ott: Gyarapodunk, szépülünk?

Itt: Oh hogyne. Van új polgármesterünk, 16 autótaxink, vadgesztenyefa csonkítónk stb.

Ott: Érdekes! Hát a mákádámmal mi van?

Itt: Kezitcsokolom, hát kérem elsőbb elszereznők adni az erdeinket és ha meg van érte a pénz, azt majd elköltjük, erre is arra is, talán lesz makadám is, de addig is a pflasztert az „Ardeleaná“-tól Koválszikig járművekkel hengereljük, hátha kinyulik mint a laska Stefániig s a sétatérig.

Ott: Ne mondja kedves kollega. Hát a maguk Schönbrunnjával mi van?

Itt: Köszönöm kérdését szép asszony. Nő, nő, a fű s a gaz, ha nem volna az Önök Schönbrunnja oly messze, szereznénk onnan egy pár padot. Dehát így is majd melegsünk, ha megnő a fű, elheveredünk reája. Mifelénk ez már így van, Volksbrauch.

Ott: Halloh-halloh, mondja csak kedvesem mi hirlík Gyulafehérvárról?

Itt: Tütü, tütütü, tütü, tütütü (a cenzor.)

Ott: Ennye kollega, oly rossz a masinája, rendezkedjék be alkotmányosabban, addig is el ne feledje a hochantennát kikapcsolni. Auf Wiederhören!

Itt: Guté nácht mádám, guté nácht.

Amatőr.

Méhek és méhkaptárak olcsón eladók. — Özv. Sassler Juliusné, Orăștie, Sétatér-utca. 110 2—2

Vendéglősök, korcsmárosok figyelmébe! A híres „Fabrica de Bere Luther“ fiókraktárát Szászvároson a Str. Mihail Eminescu No. 5, a román kir. adóhivatal alatt lévő földszinti helyiségben nyitotta meg, hol a nagybani elárusítás eszközöltetik. 108 2—2

A Thomas Binder nagyszabeni sörgyár legkitünőbb márkájú gyártmánya a

REX-sör

palackozva és hordótételekben kapható
Branga & Stefan
sörnagyraktárában, a Transsylvania szálloda udvarában.

Dr. Sváby Szanatorium

Orăștie, Str. Vlahuța 5. (Régi posta-u.)

 megnyilt

105 3—5

sebészeti, nőgyógyászati, műtéti osztállyal.

∴ A műtéteket ∴
Dr. Roth Frigyes
szászsebesi operateur végzi.

Napi ellátási és gyógykezelési díj 200 lei, a műtéti és gyógyszer díjakon kívül.

„ERZSÉBET“-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Husvét vasárnapján

az ujonnan átépített, megnagyobbított teremben fényes ünnepi előadások d. u. 4³⁰ este 8³⁰ órakor

Elvált asszony

FALL LEO világhíres operettje.

Főszereplők: **Walter Rilla, Brunó Kastner** stb. stb.

Hétfőn, husvét másodnapján
d. u. 4³⁰ este 8³⁰ órakor:

Egy szegény ifju története.

Pazar fényüzéssel, mesés szereposztással kiállított film, teljesen új felvételben.

Figyelem. A termet nagy anyagi áldozattal átépítettük, megnagyobbítottuk úgy, hogy most nagyszámú kitünő kényelmes hely áll a n. é. közönség rendelkezésére. Kérjük tehát a mozikedvelő nb. közönség szíves pártfogását.

Eladó több méhkaptár különböző sistémekben. — Stirc Nicolae, Orăștie, a vasutállomásnál. 107 2—2

Halló! Halló!

Dévára is megérkezett az első 112 1—

AMERIKAI

Biztosító Társulat.

|| Mindenki 85 éves korhatárig biztosítható ||
|| orvosi vizsgálat nélkül és halálesetkor ||

✦ **100.000 leit** ✦

fizet ezen új rendszerű biztosítás.

Igyekezék, hogy mielőbb Ön is valakijét bejuttassa a csoportos kölcsönös biztosításba.

Sok szegény ember boldogult már ezen biztosítás által.

Nemesak magát, hanem másokat is biztosíthat.

Részletes felvilágosítást ad az

„AMERIKA“

Biztosító Társulat

hunyad megyei vezérképviselője
DEVA, Str. Aurel Vlaicu (Magyar-u.) 31.

Ügynökök kerestetnek.